

Wie redt de duinpieper?

Er was een aardappelziekte in 1845 voor nodig om de woeste, stuivende duinen eindelijk economisch op de kaart te zetten. Door de geïsoleerde ligging van de duinakkers rondom de zeedorpen tussen Bergen aan Zee en Den Haag bereikte de ziekte niet de daar geteelde aardappels - in de volksmond 'duinpiepers' genoemd - en daardoor werden de duinakkers van economisch belang.

JOOST BOUWMEESTER

Duinaardappels werden ooit in hotels opgediend als culinaire exclusiviteit. Tegenwoordig is het verbouwen van duinpiepers vooral een zaak van hobbyisten als Willem Bakhoven van de Zandvoortse aardappeltelersvereniging. Foto: Joost Bouwmeester.

De eerste opzichter van Hoogheemraadschap van Rijnland rapporteerde in 1850 dat hij tijdens zijn inspectietocht door de duinen ten noorden van Zandvoort 'vele en uitgestrekte beteelingen ontwaarde'. Volgens een rapport van het hoogheemraadschap concentreerde de teelt op duinakkertjes zich in het duingebied rond Katwijk, Noordwijk en Zandvoort. Buiten de

regio Rijnland ontstonden duinakkers rond de zeedorpen Egmond aan Zee, Castricum, Wijk aan Zee en IJmuiden. In Zandvoort werden in opdracht van hotels duinpiepers geteeld om de hotelgasten te trakteren op de speciale smaak van de exclusieve, in puur, kalkrijk duinzand geteelde aardappelen. Maar ook de handel in duinpiepers vierde hoogtij.

Eten voor de armen

Minister Thorbecke zag de aardappelhype als een middel tot armoedebestrijding en deed in die tijd een verzoek aan het gemeentebestuur van Noordwijk om de plaatselijke armen in hun onderhoud te laten voorzien door het betelen van duinakkertjes met aardappelen. Het mozaïek van duinakkertjes, in het verleden ontstaan door bittere armoede, verschaft nu aan duizenden handen werk. Kortom, de beer was los en de rapen waren gaar. Grote oppervlakten duingraslanden

vielen ten prooi aan noeste arbeid door gekromde ruggen.

Verontrustend was dat het op zeer grote schaal gebeurde en ongecontroleerd, met grote verstoringen tot gevolg. In deze chaos probeerde Hoogheemraadschap weer orde te scheppen. Ondankbaar werk, want wat en wie leggen arme, onverschrokken zeevarende Kattukkers, Noortukkers en Zandvurters aan banden als er eindelijk geld te verdienen is? 'Geen zee te hoog' was immers hun motto.

Met een bijzonder landschap als resultaat

Mede door de agrarische activiteiten rondom de zeedorpen is het op wereldschaal zeer zeldzame zeedorpenlandschap met unieke flora en fauna ontstaan, in combinatie met historische duinakkertjes. Hoop op de lijst van beschermde Europese natuurgebieden. De Zandvoortse aardappeltelersvereniging en drinkwaterbedrijf PWN zetten zich gezamenlijk in tot behoud van dit culturele erfgoed. Langs het Duinpieperpad ten oosten van het circuit van Zandvoort worden jaarlijks ongeveer vijftien duinakkers beteeld met onder andere echte Zandvoortse duinaardappelen. Willem Bakhoven is een van de leden van de vereniging en heeft nog zichtbaar plezier in z'n hobby. Hij poetst met z'n knoestige knuisten voorzichtig en vol trots het schone duinzand van de enorme duinpiepers. "Hier, neem een maaltje mee en eet smakelijk."

Dat vraagt om actie

Zijn er nog knoestige knuisten in de zeedorpen die deze kroonjuwelen uit het pure duinzand willen opduiken? Niet alleen uit economisch gewin, maar vooral om de emotie; letterlijk en figuurlijk graven naar je roots. Verenigt u dan

en laat net als de Zandvoortse aardappeltelersvereniging de oude glorie weer herleven, opdat de duinpieper weer mag dampen op uw bord en nooit meer vergeten wordt. Een goed gesprek met Staatsbosbeheer, Dunea of Waternet doet wellicht wonderen, want deze instanties zoeken naar draagvlak in de samenleving, werken aan het herstel van het zeedorpenlandschap en de betrokkenheid van hun bewoners. Als er aan allerlei voorwaarden voldaan wordt, kan het herstel van duinlandjes bijdragen aan een hogere natuurkwaliteit van de duinen.

JOOST BOUWMEESTER (WWW.NOORDWIJKNATUUR.NL)
IS NATUURFOTOGRAAF.

Vroeger stonden gekookte of gepofte knolletjes van aardaker op de menulijst. Ze werden ook wel als koffiesurrogaat gebruikt, verwerkt tot olie of aan de varkens gevoerd.
Foto: Joost Bouwmeester.

Rond Zandvoort zijn nog prachtige restanten te vinden van het vroegere zeedorpenlandschap: de aardappelveldjes. Uitgegraven akkers met aarden wallen, waar de dorpsbewoners aardappelen en groenten verbouwden. PWN zet zich in voor behoud van dit culturele erfgoed.
Foto: Joost Bouwmeester.

